

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2015. december 7.
(OR. en)

15071/15

SOC 711
EMPL 464

AZ ELJÁRÁS EREDMÉNYE

Küldi: a Tanács Főtitkársága

Dátum: december 7.

Címzett: a delegációk

Előző dok. sz.: 13766/15 SOC 643 EMPL 423

Tárgy: Az európai gazdasági és társadalmi fejlődés alapvető tényezőjének számító
szociális gazdaság előmozdítása
– A Tanács következtetései (2015. december 7.)

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak az európai gazdasági és társadalmi fejlődés alapvető tényezőjének számító szociális gazdaság előmozdításáról szóló tanácsi következtetéseket, amelyet a Tanács (EPSCO) a 2015. december 7-i 3434. ülésén fogadott el.

Az európai gazdasági és társadalmi fejlődés alapvető tényezőjének számító szociális gazdaság előmozdítása

A Tanács következtetései

Az Európai Unió Tanácsa

MEGÁLLAPÍTVA, HOGY:

1. A szociális gazdaság – amely számos olyan különböző szervezeti formát egyesít, amelyeket eltérő nemzeti és jóléti viszonyok határoznak meg, ám amelyeknek az értékei, jellemzői és céljai közösek – kombinálja a fenntartható gazdasági tevékenységeket a kedvező szociális hatásokkal, egyúttal az árukat és szolgáltatásokat az igényekhez igazítja. Fontos szerepet tölt be a modern társadalmak, jóléti rendszerek és gazdaságok átalakításában és fejlesztésében, ezáltal jelentősen hozzájárul a gazdasági, társadalmi és humán fejlődéshez egész Európában és Európán kívül, valamint számos tagállamban kiegészíti a meglévő jóléti rendszereket.
2. A szociális gazdaság emellett hozzájárul több alapvető uniós célkitűzéshez is, többek között az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedéshez, a színvonalas foglalkoztatáshoz, a társadalmi kohézióhoz, a szociális innovációhoz, a helyi és regionális fejlődéshez, valamint a környezetvédelemhez. Fontos eszköze továbbá az emberek jóllétének is. Ennél is lényegesebb, hogy a szociális gazdaság más ágazatoknál sokkal jobban vészelte át a gazdasági válságot, és európai szinten egyre nagyobb elismertségre tesz szert¹.
3. Az elmúlt években a szociális gazdaság politikai láthatósága folyamatosan nőtt, mivel az ágazat fontos szerepet játszik az európai foglalkoztatásban és társadalmi kohézióban, valamint kulcsszerepet tölt be az Európa 2020 stratégia céljainak megvalósításában is.

¹ CIRIEC jelentés (2012): Az Európai Unió szociális gazdasága.

4. Az Európai Parlament már 2009-ben elfogadott egy állásfoglalást², amelyben elismerte, hogy a szociális gazdaság elengedhetetlen a lisszaboni stratégia céljainak eléréséhez.
5. A Bizottság „Az egységes piaci intézkedéscsomag felé: A magas szinten versenyképes szociális piacgazdaságért – 50 javaslat az együttes munka, vállalkozás és a cserekapcsolatok javítása érdekében” című közleményében³ világosan leszögezte, hogy a 2000-es évek első évtizedében kiderült, hogy a szociális gazdaságban óriási innovatív képesség rejtőzik egész Európában és Európán kívül is, valamint kiemelte az ágazat hozzájárulását az olyan jelentős társadalmi-gazdasági problémák innovatív megoldásához, amelyek nagy része a társadalmi kirekesztésből és a népesség elöregedéséből ered.
6. A 2014-es római stratégia⁴ megjelölte azokat a területeket, amelyeken intézkedésre van szükség a különböző olyan szereplők szerint, akik aktívan előmozdítják az európai gazdasági és társadalmi fejlődés alapvető tényezőjének számító szociális gazdaság kiterjesztését és megerősítését.
7. A szociális gazdaság régen felismert előnyeit kihasználva a szociális vállalkozók elősegítik a változásokat és aktívan részt vesznek az Európai Unió előtt álló jelentős gazdasági, társadalmi és ökológiai problémák innovatív megoldásának kidolgozásában és végrehajtásában.
8. A szociális vállalkozások⁵ a tőke helyett az embereket előtérbe helyező szervezetek, amelyek különböző szervezeti formákat ölthetnek, lehetnek például szövetkezetek, biztosító egyesületek, alapítványok és társulások, illetve léteznek újabb formáik is, és az európai társadalmi és gazdasági kohézió eszközeinek tekinthetők, mivel elősegítik a sokrétű és ellenállóképes szociális piacgazdaság létrejöttét. A szociális vállalkozások a közérdeket szolgálva munkahelyeket teremtenek, társadalmilag innovatív szolgáltatásokat nyújtanak és termékeket állítanak elő, megkönnyítik a társadalmi befogadást, valamint előmozdítják a fenntarthatóbb és a helyi forrásokra alapuló gazdaságot. A szolidaritás és a szerepvállalás elvére épülnek.

² Az Európai Parlament 2009. február 19-i állásfoglalása (2008/*2250(INI)).

³ COM(2010) 608 végleges.

⁴ Az olasz elnökség által 2014. november 18-án elfogadott stratégia.

⁵ A „szociális vállalkozás” fogalmát az Európai Unió foglalkoztatás és társadalmi innováció programjáról szóló rendeletében foglaltak szerint kell értelmezni (HL L 347., 2013.12.20., 238. o.).

9. A szociális vállalkozás olyan gazdasági szereplő, amelynek elsődleges célja a kedvező szociális hatások elérése. Ennek megfelelően nyereségét legnagyobb részét az elsődleges szociális célkitűzésének megvalósítására fordítja, nem pedig a tulajdonosok és részvényesek profitjának maximalizálására. Alapvetően, de nem kizárólag olyan üzleti modellt alkalmaz, amelyben a nyereségnek csak kisebb részét osztja fel, a többlete nagyobb részét újra befekteti a tevékenysége továbbfejlesztése céljából.
10. A Bizottság a „szociális vállalkozás” kezdeményezésében⁶ felvázolt egy átfogó cselekvési tervet, amely támogatná a szociális innovációt és elősegítené a kedvező környezet megteremtését a szociális vállalkozások számára, szoros partnerségben a tagállamokkal és a különböző érdekeltekkel. A kezdeményezés három fő irányvonalat határoz meg, amely tényleges változást eredményezhet és javíthatja a szociális vállalkozások helyzetét: a forráshoz jutás elősegítése, a szociális vállalkozások jobb láthatósága és a jogi környezet javítása.
11. A 2013-as szociális beruházási csomag⁷ iránymutatást nyújtott a tagállamok számára a hatékonyabb és eredményesebb szociálpolitikákra vonatkozóan és megerősítette, hogy a szociális beruházás az emberekbe való beruházást jelenti azzal a céllal, hogy javuljanak az emberek készségei és képességei, és teljes mértékben ki tudják venni részüket a foglalkoztatásból és a társadalmi életben. Napjainkban, amikor Európa számára rendkívüli méretű problémát jelent a munkanélküliség, a társadalmi kirekesztés és a demográfiai változások, a szociális vállalkozások jelentős szerepet játszanak abban, hogy javuljanak a férfiak és nők jelenlegi és jövőbeli kilátásai a társadalomban és a munkaerőpiacon.
12. A strasbourgi nyilatkozatban⁸ a sokszínű európai szociális gazdaságot képviselő több mint 2000 érdekelt, köztük szakpolitikai döntéshozók, szociális vállalkozók és a szociális vállalkozások támogatói kijelentették, hogy a szociális vállalkozásoknak nagyobb szerepet kell vállalniuk a jövőbeli Európában, egyúttal új ötleteket és intézkedéseket javasoltak, amelyek révén e vállalkozások elősegíthetik az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést.

⁶ COM(2011) 682.

⁷ COM(2013) 83 final.

⁸ „A szociális vállalkozók helyzetbe hozása az innováció, az inkluzív növekedés és a munkahelyteremtés érdekében” című, 2014. január 16–17-én elfogadott nyilatkozat.

13. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság az uniós szinten meghozandó intézkedésekről szóló milánói nyilatkozatában⁹ egy sor javaslatot és általános ajánlást vázolt fel, amelyek hatékonyan segíthetnék a szociális innovációt és a szociális beruházási politikát. A nyilatkozat egyebek közt kiemeli, hogy elsődlegesen az állami, illetve egyéb hatóságok felelnek azért, hogy biztosítsák az állampolgárok egyenlő és általánosan magas szintű jólétét, és a másodlagos ellátások jellemzően csak kiegészítik, de nem helyettesítik az elsődleges és állami ellátásokat.
14. Az Európai Parlament a 2015-ben elfogadott állásfoglalásában¹⁰ hangsúlyozta a szociális vállalkozás és a szociális innováció szerepét a munkanélküliség elleni küzdelemben.
15. A luxemburgi elnökség a szociális vállalkozások európai fellendítéséről szóló programjában¹¹ kiemelten foglalkozik a szociális vállalkozások fejlesztésével, egyúttal hangsúlyozza, hogy a szociális vállalkozásoknak átfogó „ökoszisztémára” van szükségük Európában. Álláspontja szerint különösen megfelelő pénzügyi ökoszisztémát kell kialakítani, amely képes hatékonyan támogatni a szociális innovációt.
16. A szociális és szolidáris gazdaságról folyó nemzetközi vita egyre élénkebb, és befolyásolhatja a 2030-ig szóló fenntartható fejlődési menetrend kialakítását.

FELKÉRI A TAGÁLLAMOKAT ÉS A BIZOTTSÁGOT, HOGY SAJÁT HATÁSKÖRÜKÖN BELÜL ÉS A SZUBSZIDIARITÁS ELVÉT KELLŐKÉPPEN FIGYELEMBE VÉVE:

⁹ „Az innováció fellendítése a jobb társadalmi eredményért” című, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság által 2014. október 23-án elfogadott nyilatkozat.

¹⁰ Az Európai Parlament 2015. július 30-i állásfoglalása (2014/*2236(INI)).

¹¹ Elfogadandó 2015. december 4-én, az EPSCO Tanács decemberi ülése előtt.

17. Dolgozzák ki, hajtsák végre és fejlesszék tovább a szociális gazdaságot, a szociális vállalkozásokat és a szociális innovációt támogató európai, nemzeti, regionális és/vagy helyi stratégiákat. A különböző stratégiákat és programokat az európai, nemzeti, regionális és/vagy helyi hatóságok és az érdekelt felek közötti konstruktív párbeszédre kell alapozni.

A tudatosság, az elismerés és az oktatás területén:

18. Adott esetben partnerségek kialakításával javítsák a szociális gazdaság láthatóságát annak érdekében, hogy a szakpolitikai döntéshozatalhoz elegendő ismeret álljon rendelkezésre és nagyobb elismerést kapjanak az érdekelt felek – köztük a szociális vállalkozások – által végzett tevékenységek és azoknak a társadalomra gyakorolt hatása.
19. Törekedjenek a szociális gazdaság fő makrogazdasági aggregátumokhoz való tényleges hozzájárulásának jobb dokumentálására. Mivel minden szakpolitikának a tényeken kell alapulnia, az Eurostatnak és a nemzeti statisztikai hatóságoknak fontolóra kellene venniük, hogy olyan szatellit számlákat dolgozzanak ki és vezessenek be statisztikáikba, amelyek megmutatják a szociális gazdaságnak az Európai Unió gazdasági növekedéséhez és társadalmi kohéziójához való tényleges hozzájárulását.
20. Vizsgálják meg, hogyan lehetne a szociális innováció terén elért eredményeket a legjobban figyelemmel kísérni, felhasználva az aktiváláson, az önrendelkezés elősegítésén és a közösségi szerepvállaláson alapuló meglévő szociális mutatókat és a szociális védelemmel foglalkozó bizottság elé terjesztett releváns stratégiai jelentéseket.
21. Adott esetben segítsék elő azon kapacitásépítési kezdeményezéseket, amelyek célja, hogy a szakpolitikai döntéshozók, a köztisztviselők és a gyakorló szakemberek jobban megismerjék a szociális gazdaság és a szociális vállalkozások sajátos jellemzőit, valamint az európai, nemzeti és helyi szintű lehetőségeket, különösen azon országokban, ahol a szociális gazdaság fejlettségének szintje az átlag alatti. Ezzel kapcsolatban a digitális készségek és jártasság kiaknázása is fontos.

22. A jövőben is fejlesszék és terjesszék a szociális vállalkozásokkal kapcsolatos ismereteket és tapasztalatokat, szüntessék meg az esetleges mesterséges akadályokat és segítsék elő a méretnagyságból adódó gazdaságosság elérését, például a nemzeti és európai hálózatokon keresztül. Ezenfelül egyrészt meg kellene erősíteni az jól működő hálózatokat, másrészt intenzívebbé kellene tenni a tapasztalatok megosztását a fejlett és a feltörekvő országokkal.
23. Fordítsanak különös figyelmet arra, hogy adott esetben kidolgozzák és megvalósítsák a fiataloknak a szociális gazdaságba történő hatékony bevonásának lehetőségeit, többek között azzal, hogy ösztönzik a szociális gazdasággal kapcsolatos témáknak a tananyagokba, illetve az oktatás és képzés különböző szintjein folyó tevékenységekbe való beillesztését. A szociális vállalkozásokat és a velük dolgozó szervezeteket ösztönözni kell arra, hogy aknázzák ki az Erasmus+ és más európai gyakornoki programok nyújtotta lehetőségeket, lehetőséget adva ezzel a fiataloknak egyes készségek és kompetenciák fejlesztésére, valamint készségeik és ismereteik fejlesztése mellett a szociális gazdaságról való ismereteik javítására is.

A szociális innováció terén:

24. A jobb szociális eredmények érdekében szisztematikusabban törekedjenek a szociális innováció szempontjának beépítésére az európai és nemzeti cselekvési tervekbe azzal, hogy a különböző szakpolitikai területek között erősebb kapcsolatot létesítenek, integrált megközelítést követnek és szélesebb körű partnerségeket hoznak létre az érdekelt felek között. Emellett a szakpolitikai fejlesztésnek ösztönöznie kell az egyes kedvezményezettek és a helyi közösségek szerepvállalását is, és érvényre kell juttatnia a nemek közötti egyenlőség szempontját, ideértve a nemi szempontú hatásvizsgálatokat is. A Bizottságnak és a tagállamoknak arra kell törekedniük, hogy a főbb szakpolitikai eszközöket – például a „Horizont 2020” keretprogramot –, a strukturális alapokat és a szabályozás javítását célzó intézkedéseket eredményesen használják fel a szociális innováció és a szociális vállalkozások támogatására.
25. Folytassák a szociális vállalkozások számára megfelelő ökoszisztéma kialakítását uniós és tagállami szinten, hogy teljes mértékben kihasználhassuk az innováció katalizátoraiként működő szociális vállalkozásokban rejlő potenciált. Fordítsanak különös figyelmet a szociális vállalkozási platformok, inkubátorházak, fejlődésgyorsítók és más vállalkozásfejlesztési mechanizmusok fejlesztésére.

26. Az Európai Bizottságnak, valamint a nemzeti, regionális és helyi hatóságoknak adott esetben szorosan figyelemmel kell követniük az új szociális innovációs partnerségek hatását, hordozhatóságát és eredményeit, egyidejűleg elismerve és támogatva az érdekelt felek szerepét a szociálisan innovatív megoldások kidolgozásában és megvalósításában.

A szabályozási környezet területén:

27. Ismerjék el a stabil és átfogó jogi keretek jelentőségét a szociális vállalkozások potenciáljának kiaknázása, valamint a növekedésre és a foglalkoztatásra gyakorolt kedvező szociális hatásuk maximalizálása szempontjából.
28. Adott esetben dolgozzanak ki a sajátos tagállami helyzetekre szabott szakpolitikákat, különösen a helyi szociális vállalkozások gazdagságának és sokszínűségének kiaknázása érdekében. A tagállamok kidolgozhatják saját szabályozási eszközeiket, figyelembe véve a helyi szociális vállalkozások konkrét igényeit.
29. Szükség szerint dolgozzanak ki a tagállami helyzetre szabott ösztönzőket ahhoz, hogy életciklusuk minden szakaszában támogatni tudják a szociális vállalkozások fejlődését.
30. Vegyék számba az új közbeszerzési irányelvek által a szociális vállalkozások számára nyújtott lehetőségeket, és ismertessék meg ezeket az európai, nemzeti, regionális és helyi hatóságokkal, valamint a szociális vállalkozásokkal.
31. Segítsék elő a szociális vállalkozások és a hagyományos, nyereségorientált cégek közötti tisztességes és hagyományos üzleti együttműködést, például azzal, hogy támogatják a hagyományos cégeken belüli, induló innovatív szociális vállalkozások fejlesztését. A közbeszerzésen túl célzott támogatást nyújthatnának konstruktív és fenntartható magánbeszerzési kapcsolatok kialakításához.

32. Vizsgálják meg, mely pénzügyi eszközök a legmegfelelőbbek, és segítsék elő ezek felhasználásának elterjedését a különböző szinteken, hogy létrejöjjön egy átfogó pénzügyi ökoszisztéma, a szociális vállalkozások pedig fejlődhessenek és növekedhessenek.
33. Adott esetben partnerségek kialakításával biztosítsák a hozzáférést a szociális vállalkozások előtt nyitva álló finanszírozási lehetőségekre vonatkozó információkhoz, illetve tegyék elérhetővé és nyilvánossá ezen információkat. Szükség szerint egyszerűsítsék a szervezeti és adminisztratív követelményeket, hogy az újonnan alapított szociális vállalkozások megkezdhessék tevékenységüket.
34. Vegyék fontolóra olyan célzott garanciarendszerek bevezetését és fejlesztését, amely ellensúlyozza a befektetők nagy kockázatokkal szembeni averzióját, kielégíti az ágazat hosszú távú tőke iránti igényét, és támogatja a meglévő és az induló innovatív szociális vállalkozásokat is. Tartsák szem előtt, hogy amennyiben megfelelő intézményi mechanizmusok működnek a vélt kockázat csökkentésére, a szociálisan felelős befektetők hajlandóak lehetnek alacsonyabb befektetési hozamot is elfogadni szociális vállalkozások támogatása esetén, mivel a szociális hatást is fontosnak tartják, nem csak a pénzügyi megtérülést.
35. Aktívan használják fel az olyan uniós eszközöket, mint az esb-alapok, a foglalkoztatás és a szociális innováció európai programja és a Horizont 2020 arra, hogy fejlesszék az érintett közvetítők befektetési kapacitását és a szociális vállalkozások beruházásfogadási készségét.
36. Ösztönözzék a magánforrások bevonását a saját tőkébe vagy kvázi-sajáttőkébe, ezzel is elősegítve a szociális vállalkozások növekedését.
37. Adott esetben munkavállalói kivásárlási projektek formájában is támogassák az innovatív és stabil vállalkozások indítását.

FELKÉRI A BIZOTTSÁGOT, HOGY:

38. Az Európa 2020 stratégia keretében tekintse át és vegye figyelembe a szociális gazdaságra, innovációra és beruházásokra vonatkozó szakpolitikákat.
39. A bevált gyakorlatok terjesztésével és a gyakorlati tapasztalatok megosztásán keresztül történő kapacitásépítés támogatásával segítse elő az európai szociális gazdaság növekedését.
40. Népszerűsítse és támogassa a szociális gazdaságot a nemzeti és helyi hatóságok körében azon országokban, ahol a munkanélküliségi ráta – elsősorban a fiatalok, a nők és a kiszolgáltatott helyzetű csoportok körében – magas.
41. Támogassa a szociális gazdaságról, valamint a szociális vállalkozási politikákról és intézkedésekről szóló szakértői értékelésekre vonatkozó konkrét javaslatokat. A szakértői értékelések elősegíthetik a tapasztalatok megosztását és a legjobb gyakorlatok terjesztését a tagállamok között, adott esetben a szociális gazdaságot támogató nemzeti cselekvési tervekkel kapcsolatban, minden esetben figyelembe véve a nemzeti sajátosságokat.

ARRA ÖSZTÖNZI A SZOCIÁLIS VÁLLALKOZÁSOKAT ÉS A SZOCIÁLIS VÁLLALKOZÓKAT, HOGY:

42. Aktívan vegyenek részt az uniós szakpolitikák és stratégiák kidolgozásában, és érvényesítsék tevékenységi területük érdekeit. A szociális vállalkozások és a szociális vállalkozók maguk is előállhatnak új kezdeményezésekkel ágazatuk ismertségének, láthatóságának és hatásának növelésére, valamint a közöttük, illetve a hatóságokkal és más érdekeltekkel folyó közvetlen együttműködés kialakítására.
43. Összpontosítsanak a szociális célokra azzal, hogy megfelelő vállalati kultúrát és módszereket vezetnek be, fokozottabban bevonják a nőket és a fiatalokat a vállalati vezetésbe, elősegítik az innováció és a kísérletezés folyamatát, és előmozdítják az értékelés kultúráját.